

Juridiska avdelningen

5.1.2000

Till arbetspensionsanstalterna

UTBETALNING AV PENSION TILL SOCIALNÄMNDEN ENLIGT PRÖVNING

I detta cirkulär ges nya anvisningar om utbetalning av pension enligt prövning till ett sådant organ som avses i socialvårdslagen.

Pensionsskyddscentralen har i cirkulär A 34/99 redogjort för regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av den privata sektorns arbetspensionslagstiftning och av lagar som har samband med den (RP 165/1999 rd). I riksdagens behandling ändrades lagförslaget delvis. Ändringarna har beskrivits i korthet i cirkulär A 2/2000, där också lagtexterna fanns med som bilaga.

Tidigare var utbetalning av pension till ett sådant organ som avses i 6 § 1 mom. socialvårdslagen (710/1982) reglerad i 19 a § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare. Pensionen eller en del av den kunde på ett sådant organs begäran utbetalas till den för att användas till vård av pensionstagaren och av en sådan person vars uppehälle pensionstagaren är skyldig att dra försorg om.

I det följande används benämningen *socialnämnd* om ett sådant kollegialt organ som kommunen utser enligt 6 § socialvårdslagen, eftersom socialnämnden i praktiken är ett dylikt organ.

I samband med lagändringen slopades 19 a § APL. Sedan början av år 2000 regleras utbetalning av pension till socialnämnden enligt prövning i 19 b § 4 mom. APL. Två villkor för utbetalning till socialnämnden har förordnats: utöver behovsrättsliga grunder krävs pensionstagarens samtycke.

Till den del som inte särskilt omnämnts i detta cirkulär tillämpas anvisningarna i punkterna 6.2.2 och 6.2.3 i cirkulär A 33/88.

Det sakliga innehållet i de s.k. ovillkorliga grunderna har inte ändrats. Utbetalning av pension till socialnämnden som ersättning för utkomststöd som betalats i förskott regleras i det nya 19 c § 4 momentet APL. Om utbetalning av pension till socialnämnden på grund av att kommunen ordnat vård eller omvårdnad på institution för en pensionsberättigad föreskrivs i det nya 19 c § 5 momentet. Pensionen kan dessutom betalas till socialnämnden för att ersätta kommunens kostnader för barnskydd.

Juridiska avdelningen

5.1.2000

1

UTBETALNING AV PENSION TILL SOCIALNÄMNDEN ENLIGT PRÖVNING FRÅN OCH MED
1.1.2000

1.1

Prövningsgrunder

Efter det att lagändringen trätt i kraft regleras betalning av pension till socialnämnden enligt prövning i 19 b § 4 mom. APL. Social- och hälsovårdsutskottet ansåg att det är nödvändigt att i lagen bibehålla möjligheten att betala pensionen till socialnämnden i vissa fall, för att användas för vården av pensionstagaren och dennes familj, varvid man inte behöver ansöka om intressebevakare för pensionstagaren.

Fortfarande ankommer det på pensionsanstalten att pröva om pensionen skall betalas till socialnämnden. Nytt är däremot att också pensionstagarens samtycke behövs för att betalningen skall kunna verkställas.

Förmånstagarens livsstil eller livsattityd kan vara sådan att något slag av kontroll av bruket av pengar behövs, men med förmånstagarens samtycke. Det kan exempelvis handla om sjuka, handikappade, missbrukare eller personer med spelberoende. Enligt 19 b § 4 mom. APL kan en förmån betalas till socialnämnden, om utbetalning av förmånen till förmånstagaren inte kan anses ändamålsenligt på grund av hans eller hennes livsstil, sjukdom eller av någon annan orsak och om intressebevakare inte förordnats för honom eller henne. Eftersom pensionstagarens samtycke ändå alltid behövs för att pensionen skall kunna betalas till socialnämnden, minskar detta i praktiken pensionsanstaltens skyldighet att klarlägga omständigheterna i sådana fall.

I praktiken ankommer det på socialnämnden att utreda de behovsrättsliga grunderna. Socialnämnden skall i sin ansökan framföra en övertygande och saklig motivering för sitt yrkande om att pensionen skall betalas till socialnämnden och inte till pensionstagaren själv och vilken bestämmelse yrkandet stöder sig på. Enbart det faktum att pensionstagarens livsstil avviker från det normala räcker inte som grund, utan det förutsätts att socialnämnden skall kunna påvisa att pensionstagarens eller hans eller hennes försörjningsberoendes utkomst är äventyrad.

Tillämpningen av 19 b § 4 mom. APL förutsätter nödvändigtvis inte att pensionstagaren får utkomststöd eller annan vård eller omvårdnad. Vid avgörandet beaktas pensionstagarens livsstil, fysiska och mentala hälsa, om han eller hon eventuellt blivit omhändertagen av samhället, försummat sin försörjningsplikt och andra motsvarande faktorer.

Juridiska avdelningen

5.1.2000

Socialnämnden är skyldig att påvisa vilka personer pensionstagaren har hand om. Om pensionstagaren inte har anhöriga att försörja, är villkoren för utbetalning av pensionen till socialnämnden ännu snävare.

Pensionen kan utbetalas så att bara en del betalas till socialnämnden. Det gäller då närmast situationer, där socialnämnden ansöker om underhållsbidrag för barn som pensionstagaren försummat att betala underhåll för.

Försörjningsplikt

Pensionen kan betalas till socialnämnden förutom för vård av förmånstagaren också för vård av en sådan person, vars uppehälle förmånstagaren är skyldig att dra försorg om. Denna försörjningsplikt är numera reglerad i 2 § lagen om utkomstskydd (1412/1997). Tidigare var försörjningsplikten föreskriven i socialvårdslagen.

Med försörjningsplikt avses en persons skyldighet att ta hand om sig själv och sin försörjning. Dessutom skall den försörjningspliktiga också dra försorg om sin makas eller makes samt minderåriga barns och adoptivbarns uppehälle i den omfattning som avses i äktenskapslagen (234/1929), lagen om underhåll för barn (704/1975) och andra lagar.

1.2

Pensionstagarens samtycke

Pensionen kan från och med 1.1.2000 betalas enligt prövning till socialnämnden endast med pensionstagarens samtycke.

Socialnämnderna kan ansöka om pensionen på en för ändamålet avsedd blankett (ETK 2165). Det samtycke som lagen förutsätter anses ha getts när pensionstagaren har kryssat för punkt 3 i blanketten ("Jag samtycker till att min pension betalas till socialnämnden") samt daterat och undertecknat blanketten. En modell av blanketten följer som bilaga till cirkuläret. Samtycke anses också ha getts enligt lagen, om pensionstagaren har kryssat för punkt 3 på den gamla blanketten ("Jag har ingenting att anmärka mot socialnämndens ansökan").

Alternativt kan socialnämnden ansöka om pensionen och pensionstagaren ge sitt samtycke på en annan blankett som pensionsanstalten godkänt eller i en särskild handling. Också då måste pensionstagarens samtycke vara tillräckligt specificerat så att det tydligt framkommer att det är pension som får betalas till socialnämnden. Samtycket skall alltid vara daterat och försett med pensionstagarens underskrift.

Det ankommer på socialnämnden att se till att den får pensionstagarens samtycke. Om pensionstagaren inte har gett sitt samtycke, kan pensio-

Juridiska avdelningen

5.1.2000

nen inte betalas till socialnämnden, utan pensionen skall betalas till pensionstagaren själv. Pensionsanstalten kan vid behov uppmana socialnämnden att vidta åtgärder så att en intressebevakare blir förordnad.

Om pensionsanstalten har fått en ansökan från socialnämnden, men ansökan saknar motiveringar eller pensionstagarens samtycke, sänder pensionsanstalten ansökan tillbaka till socialnämnden för komplettering. Så förfar man också när ansökan inte åtföljs av en bilaga med samtycke från pensionstagaren, och det inte tydligt framkommer av ansökan att pensionstagaren har nekat att ge sitt samtycke.

Socialnämnden får inte i strid med pensionstagarens uttryckliga samtycke använda den förmån som utbetalats till den för något annat ändamål än för vård under den tid för vilken förmånen betalats. Om förmånen är större än vad som behövs för att täcka vårdkostnaderna, skall den överskjutande delen ges till förmånstagaren att fritt disponera över. Pensionstagaren skall få en redovisning av hur förmånen använts.

Samtycke återkallas

Pensionstagaren kan när som helst återkalla sitt samtycke. Återkallandet skall anmälas skriftligt och vara tillräckligt specificerat. När pensionsanstalten tagit emot anmälan utbetalas pensionen till pensionstagaren själv. Om pensionstagaren själv anmält sitt återkallande, underrättar pensionsanstalten socialnämnden om att pensionstagaren återkallat sitt samtycke och uppmanar socialnämnden att vid behov vidta åtgärder så att en intressebevakare blir förordnad.

Avgivande av beslut

I princip ges det egentliga beslutet med besväransvisningar bara när man på basis av ansökan kan besluta att pensionstagarens pension betalas till socialnämnden.

Om pensionstagaren inte har gett sitt samtycke, meddelar pensionsanstalten socialnämnden i ett brev att ansökan inte kan bifallas på grund av detta. Beslut måste dock ges på begäran.

1.3

Framställning om utbetalning av pension

Utöver socialnämnden kan förmånstagaren, hans eller hennes maka eller make, någon annan anhörig eller den som huvudsakligen tar hand om förmånstagaren göra en framställning om utbetalning av förmånen till socialnämnden. Också då förutsätts att ansökan är motiverad samt att pensionstagarens skriftliga samtycke har bifogats.

Juridiska avdelningen

5.1.2000

Om framställningen har gjorts av någon annan än socialnämnden, skall socialnämnden höras.

2

IKRAFTTRÄDELSEN OCH ÖVERGÅNGSKEDET

De nya bestämmelserna trädde i kraft 1.1.2000. De tillämpas vid beslut som ges efter 1.1.2000 angående utbetalning av pension.

Om beslut om utbetalning av pension till socialnämnden inte har hunnit avges före 1.1.2000, och pensionstagarens samtycke enligt punkt 1.2 fortfarande fattas i socialnämndens ansökan som anlänt före årsskiftet, inhämtar pensionsanstalten pensionstagarens samtycke genom socialnämndens förmedling.

Om pensionen betalas till socialnämnden enligt prövning genom beslut som getts före 1.1.2000, fortsätter utbetalningen av pensionen till socialnämnden tills pensionsanstalten blivit underrättad om någon annan intressebevakare som har rätt att lyfta huvudmannens pension.

I ikraftträdelsebestämmelsens 2 mom. APL förutsätts att pensionen har betalats till socialnämnden när lagändringen träder i kraft. Om beslutet om utbetalning av pensionen till socialnämnden har getts före 1.1.2000, anses detta villkor uppfyllt, trots att den faktiska betalningsdagen för den första månadspensionsraten till socialnämnden infaller i januari 2000 (t.ex. 3.1.2000).

Om beslutet om utbetalning av pensionen till socialnämnden har getts medan den gamla lagen fortfarande var i kraft eller före 1.1.2000, så kan pensionstagaren efter 1.1.2000 inte mera kräva tillbaka pension som betalats till socialnämnden, med motiveringen att han eller hon inte har gett sitt samtycke till betalningen. Om socialnämnden däremot anmäler att pensionen i fortsättningen kan betalas till pensionstagaren själv, så finns det inget hinder för detta.

3

BILAGOR TILL CIRKULÄRET

Som bilaga till detta cirkulär följer blankett ETK 2165. Bilagorna till cirkuläret A 33/88 (ETK 2316 och ETK 2167) förnyas senare.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Helena Tapio

Mottagare

Inkommit

1	PENSIONS- TAGAREN	Personbeteckning	Släktnamn	
			Förnamn	
2	GRUND FÖR ANSÖKAN	Orsak och bestämmelse som socialnämndens ansökan om pension grundar sig på, samt ändamålet för vilket pensionen skall användas		
3	PENSIONS- TAGARENS SAMTYCKE	Jag har tagit del av socialnämndens ansökan		
		☐ Jag samtycker till att min pension betalas till socialnämnden	☐ Jag samtycker inte till att min pension betalas till socialnämnden	
		Ort och tid	Pensionstagarens underskrift	
4	SOCIAL- NÄMNDENS ADRESS	Utdelningsadress		
		Postnummer	Postanstalt	Telefon
5	UTBETAL- NINGSS- STÄLLE	Bank	Kontor	Kontonummer
		Postgirokonto		
6	UNDER- SKRIFT	Ort och tid	Socialmyndighetens underskrift	
		Tilläggsuppgifter ger (namn och telefonnummer)		
7	BILAGOR	☐ Protokollsutdrag	☐	